

CSENDŐR

KÉZIKÖNYV

ÉS

TÁBORI CSENDŐRSÉG.

A CSENDŐR KÉZIKÖNYVE.

UTÁNNYOMÁS ÉS ÁTDOLGOZÁS A KIADÓNAK FENTARTVA.

SZEGED, 1894.

KIADJA VÁRNAY L. KÖNYVKERESKEDÉSE

4. VI. 1.

UTASITÁS

A TÁBORI CSENDŐRSÉG

RÉSZÉRE

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEKBEN.

UTÁNNYOMÁS ÉS ÁTDOLGOZÁS A KIADÓNAK FENTARTVA.

NYOMATOTT A KIADÓ VÁRNAY L. KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
SZEGEDEN.

Szervezeti határozványok

a tábori csendőrség számára.

1. Mikor állittatik fel a tábori csendőrség és mi a feladata?

A tábori csendőrség a hadsereg vagy egyes részének mozgósítása esetében állittatik fel és a csapat parancsnokságokhoz osztatik be.

Feladata. 1. hogy meneteknél, táborozás és beszállásoknál, kém- és hírszolgálati teendőknel a vezérkari tiszteknek mint segéd személyzet szolgáljanak.

2. hogy tábori rendőrségi szolgálatot teljesítsenek.

3. Különféle segédletet teljesítsen.

4. Mindennemű futár, fontos kíséreti és küldöncz szolgálatot teljesítsen.

Az 1-ső pont alatt említett szolgálatokat csak lovas tábori csendőr teljesíti.

2. Mint örök és mint közönséges biztosító szolgálatra igénybe vehető-e a tábori csendőrség?

Őrségek és örök szolgálatára a tábori csendőrség soha igénybe nem vehető más közönséges biztosító szolgálatokhoz a tábori csendőrség csak mint vezető és felügyelő egyén vehető igénybe.

3. Hogy osztatik fel a tábori csendőrség és milyen álmányból vezényeltetik az ki?

A tábori csendőrség feloszlik lovas és gyalog tábori csendőrségre.

A lovas tábori csendőrség a cs. és kir. közös-hadseregbeli és honvéd lovas ezredekbeli; a gyalog

tábori csendőrség pedig a m. kir. (horvát) csendőrség állományából vezényeltetik ki és áll a szükséges őrmesterek, őrsvezetők, csendőrök és számvivő őrmesterekből.

A tábori csendőri szolgálatot teljesítendő egyének már béke idején az illető parancsnokság által kijelölendők és ott nyilvántartatnak.

4. Milyen elnevezést kapnak egy fő- vagy törzs hadiszálláshoz beosztott tábori csendőrök?

Egy fő- vagy törzs-hadiszálláshoz beosztott tábori csendőrök képezik annak a „Tábori csendőr osztagát” (Feld Gendarmerie Abtheilung). Ezen osztag a fő- vagy törzs hadiszállás állományába tartozik és annak megfelelően neveztetik el, úgy mint:

(A 19-ik gyalog hadosztály tábori csendőr osztaga.)

(Feld Gendarmerie Abtheilung der 10-ten Infanterie Truppen Division.)

5. A mozgósítás esetén mi a teendője a tábori csendőr szolgálatra kijelölt egyénnek?

Tábori csendőr szolgálatra kijelölt egyének mozgósítás esetén tartoznak minél előbb azon fő- vagy törzs-hadiszállás körletébe indulni, a melyikhez már béke iddjén a beosztását nyerte. Jelentkezik pedig az illető parancsnokság vezérkari főnökénél és az illető tábori csendőrségi osztagánál nyeri a beosztását.

6. Mi követeltetik és mi veendő tekintetbe a tábori csendőrök megjelölésénél?

A tábori csendőröknek az annyira fontos, nehéz és fárasztó szolgálatnak teljesen meg kell felelnie, miért is különösen értelmesek, megbízhatók, kitűnő minőségűségük legyenek, ezen kívül megfelelő phisikai erejük is legyen.

A m. kir. csendőrségből származó tábori csendőröktől követeltetik, hogy a saját szolgálati nyelvükön kívül a német nyelvet lehetőleg birják.

7. Ki a parancsnoka a hadosztály tábori csendőr osztagának és oly felsőbb parancsnokságoknál, a hol csendőrségi tisztt beosztva van?

A hadosztály tábori csendőr osztagának a parancsnoka őrmester vagy őrsvezető, a többi magasabb parancsnokságoknál, a hol csendőrségi tisztt van beosztva, az illető tisztt ur veszi át a parancsnokságot.

8. A tábori csendőr osztagok kinek a parancsa alá vannak helyezve a törzs hadiszállásnál, az ételmezési oszlop és vonat-oszlop parancsnokságánál és más tartalék intézeteknél?

A tábori csendőrök osztagok az illető vezérkari osztályoknak a hadsereg főparancsnokság és hadsereg parancsnokságnál a részlet osztálynak vannak alárendelve és a törzscsapat-osztag ételmezésében állanak. Határvonalaknál és tartalék intézeteknél a tábori csendőrség az illető vonalak és intézetek parancsnokainak vannak alárendelve.

9. Milyen a ruházata a tábori csendőrségnek, minő ismertető jelet visel és mivel van minden tábori csendőr ellátva?

A m. kir. csendőrség saját ruházatát viseli, ismertető jelül vállszíjat (Bandeliert) visel. Minden tábori csendőr továbbá egy kézi lámpát, előjegyzési könyvet és egy kézi bilincset visz magával, melyeket a többi tárgyakkal együtt a Bandelieren levő táskában hord.

A tábori csendőr teljes és jó ruházattal és szerelékkel, megfelelő fegyverzettel és lőszerrel kell hogy ellátva legyen. A különös felszerelési tábori tárgyakat, eszközöket és főző edényeket azon magasabb parancsnokságtól kapja, melynél beosztását nyeri.

Mozgósítás alatt ruhafelszerelési és tábori eszköz szükségletét a tábori csendőr osztag-parancsnoka kérelmére nyugta mellett a hadsereg-parancsnokságnál levő tartalék készletből kapja.

A tábori csendőr börtáskával lesz ellátva, a mi azonban rendszerint neki azon személyek, vagy intézetek szál-

lító eszközein továbbhittatik, a kiknél, vagy a melyeknél beosztva van.

10. Milyen elnevezést kap a csendőr, midőn mozgósítás esetén szolgálat teljesítése végett a hadsereghez vagy honvédséghez bevonul?

A m. kir. csendőrség őrmesterei, őrsvezetői és csendőrei, midőn mozgósítás esetén a tábori csendőrséghez szolgálat teljesítése végett beosztatnak, a „Tábori csendőrök“ (Feld Gendarme) elnevezést kapják.

A beosztott tiszt urak „Tábori csendőr tisztek“ (Feld Gendarmerie Offiziere) elnevezést nyernek.

Őrmesterek, őrsvezetők és csendőrök rendfokozatukat megtartják és e szolgálatuk alatt csakis czimzetes előléptetést nyerhetnek.

11. A tábori csendőr milyen joggal van felruházva és kinek a segédletét veheti igénybe?

A tábori csendőrtisztek és tábori csendőrök a katonai rendőri rend és biztonság fenntartása érdekében mindazon joggal fel vannak ruházva, melyet minden katonai őr bír és senkinek jogában nem áll őket szolgálat teljesítésében akadályozni, sőt mindenki köteles, kit a „törvény nevében“ felszólít, a felszólításnak feltétlenül engedelmeskedni.

Minden parancsnok és esetleg csapat-tiszt köteles a tábori csendőrtiszt vagy tábori csendőr megkeresésére ennek a szükséges támogatást és szükség esetén karhatalmat is megadni.

12. Mi történik a tábori csendőrséggel háboru után?

Háboru után a tábori csendőrség a hadügyminiszter rendeletére feloszlatatik. A tábori csendőrtisztek és legénység előbbi viszonyukba visszahelyeztetnek és ruházatukkal, fegyverzetükkel, szerelékeikkel, különös felszerelési tárgyaikkal együtt az illetékes parancsnokságoknak átadatnak.

Szolgálati utasítás

a tábori csendőrség számára.

13. A tábori csendőrség szolgálat alapelvei mily utasításban vannak megállapítva?

A tábori csendőrség szolgálatára vonatkozó elvek a szervi határozványokban vannak megállapítva.

14. A tábori csendőr osztagok a szervi határozványok értelmében szolgálat teljesítés alkalmával kinek van alárendelve?

A tábori csendőr-osztagok a szervi határozványok értelmében az illető fő- és törzs hadiszállás vezérkari osztályának, melynél beosztatnak vannak alárendelve.

A hadsereg fő- és hadseregparancsnokság tábori csendőr osztaga az illető részlet osztálynak van alárendelve. (A csendőr osztag állományát lásd szolg. utasítás 19. lapoldal utolsó bekezdésében.)

15. A tábori csendőr osztag parancsnoknak mi a teendője?

A tábori csendőr osztag parancsnok vezeti a szolgálatot, a kapott parancs értelmében igyekszik a tábori csendőrök tulajdonságait, ismereteiket kiismerni és gondoskodik arról, hogy azok megfelelően alkalmaztassanak.

A hadosztálynál levő tábori csendőr osztag parancsnokság nemcsak mint tisztesek, hanem szükség esetén csendőr szolgálatot is teljesítenek.

16. Milyen legyen a tábori csendőr magatartása?

A tábori csendőr fontos állását szem előtt tartva nemcsak kötelességérzet és tapintattól áthaiva teljesítsék szolgálatukat, hanem minden alkalommal tegeyzelmezetség, bátorság és kitartás által tünessen ki magát különösen.

Minden szolgálat alkalmával a löfegyvereket megtöltve és a szuronynak feltűzve kell lenni.

den tábori csendőr jegyzék könyvét, kézi lámpáját és a bilincseket magánál hordani tartozik.

17. Hol tartózkodik a tábori csendőr?

Hogy a tábori csendőr alkalmazásra mindig kéznél legyen, együtt kell maradniok és közel a vezérkari iroda közelében helyeztetnek el, azonkívül egy része mindig készütségben van.

18. A tábori csendőrség milyen ismereteket szerezzen magának?

A tábori csendőrségnek ismerni kell:

1. A tábori csendőrség szervezeti és szolgálati határozványait.

2. A hadsereg szervezetét.

3. A hadrakelt sereg szervezése.

4. Szolgálati szabályzat 1-ső részét.

5. " " II-ik "

a mennyiben ezen két szabály hatáskörét illeti.

6. Szolgálati utasítás a törzshadiszállás térparancsnokságai részére különös tekintettel a katonai és egészségügyi rendőri teendőkre.

7. Vonal utasítás a hadra kelt sereg részére különösen menetek, táborozás, gyülekezés és a vonat magatartását illetőleg ütközet alatt.

8. Tereptan általános ismerete, kisebb tereprajzok elkészítése (Croquis.)

9. Büntető jog.

A tábori csendőrnek kijelölt egyént már béke idején ki kell oktatni és képezni.

Továbbá kötelesek ezen kijelölt egyének már béke idején szolgálatukat tanulmányozni, különösen a hadsereg csapatjait, ruházatait megismerni és megkülönböztetni tudniok kell. Az ellenség ismertető jelei neki háboruban a vezérkari főnök által tudomására adatnak.

I. Vezérkari czélok körüli teendők.

19. Utmutatók és vidéket ismerő egyének fölkeresése és kinyomozásánál hogy jár el a tábori csendőr?

Egy oszlop vagy hirszerző osztálynak vezetésére megkivántató kalauzok és a vidéket ismerő személyek kipuhatólása és előállítása a tábori csendőröket illeti. — Ilyen alkalommal a tábori csendőr a legközelebbi község előljáróságához, vagy helyetteséhez fordul. Vadászok, erdészek, korcsmárosok, mészárosok, mező- és erdőőrök, fuvarosok, postások, küldönczök, kik állásuknál fogva a vidéket legjobban ismerik, ezen célra a legalkalmasabbak.

Mindenekelőtt törekedni kell ezen egyéneket barátságos módon megnyerni.

E célra a tábori csendőr a hirszerzési alaphól pénzzel is elláttatik, esetleg felhatalmaztatik pénzigéretet tenni azon esetre, ha azon egyén jó és megfelelő szolgálatot teljesít.

Midőn a tábori csendőr ily alkalommal az illetővel tárgyalásba bocsátkozik, különös figyelemmel tartsa az illetőt.

Ha barátságos módon ezeket előállítani nem lehet, akkor a szükséges utmutatók és vidék ismerettel bíró egyének a község előljáróság útján erőszakkal előállítandók. Ezen egyének szintén jó bánásmódban részesítendőek mindaddig, míg szigorú bánásmód nem szükséges.

20. Utmutatók változtatása és elbocsátásánál mily eljárás tartandó be?

Más vidékre érkezve, a midőn az utmutató már a vidéket nem ismeri, az ismert módon új utmutatót kell szerezni. Utmutatók rendszerint csak akkor bocsátandók el, mikor már árulással kárt nem okozhatnak. Közvetlen ütközet előtt, után és alatt utmutatót elbocsátani szigorúan tilos.

21. *Útmutatókra való felügyelet alkalmával hogy kell eljárni?*

Ha a tábori csendőr kalauzokra való felügyelettel megbizatik, akkor magatartását a kapott utasítások, parancsok és fenforgó viszonyokhoz képest szabályozza.

Ha az illető kalauznak pénz ígértetett, ez a tábori csendőrnek tudomására adatik és ez a tábori csendőr magatartására befolyással bír.

22. *Kalauz használatánál mi adatik az illetőnek előbb tudomásul?*

Az illető kalauznak használata előtt mindig tudomásul adassék, hogy minden szándékos tévutra vezetésért a legszigorubbán a bekövetkezett kár, vagy veszély mérvéhez halállal büntettetni, minden szökési kísérlet esetén lelővetni fognának.

Ha elárulási szándékból tévutra vezetés áll be, akkor az illetők mint foglyok tekintendők, letartóztatandók és megbüntetés végett azonnal a fő vagy törzs hadiszálláshoz kísérendők.

23. *Kocsin hogy kísérendő a kalauz?*

Ha egy kalauz kocsin kísértetik, akkor a tábori csendőr melléje ül.

24. *Alkalmazható-e a tábori csendőr mint kalauz?*

A tábori csendőr is alkalmazható mint kalauz, ha ő a vidéket annyira ismeri, hogy a vezetendő személy, vagy csapat tévutra vezetésétől tartani nem lehet.

25. *Ki nevezhetünk kémeknek és hogy szerezhethők ezek?*

Kémeknek nevezünk oly egyéneket, kik a közönyösség álarca alatt gyanútlanul az ellenséget titokban megfigyelik és róla híreket hoznak.

A kémek ügyes emberek legyenek, kik a vidékek ismeretesei és kiknek megjelenésük az ellenség

helyén nem feltűnő, például posta-küldönczök, vadász, erdész, póstás, kolduló barátok (pap), hivatalnok.

26. *Milyen egyének alkalmazhatók különösen kémeknek?*

Kémeknek alkalmasak mindkét nembeli egyének és valószínű, hogy olyan vállalja el azt, a ki érdekel viseltetik a hadsereg, vagy a háború oka iránt, az ellenség által elkeserített, vagy pedig pénz, vagy más érdekek által megközelíthető (megvesztegethető) lesz.

Különös megbízás nélkül nem szabad a tábori csendőrnek ilyen személyekkel alkuba bocsájtkozni, azonban iparkodják az illetőket kémszolgálatra való hajlamai után puhatolni, a nélkül, hogy szándékát elárulná, szerezzen magának az illetőnek előéletéről, családi és vagyoni viszonyairól, hírnevéről tudomást, hogy e részben a megkívántató felvilágosítást megadhassa.

27. *Tábori csendőr alkalmazható-e személyesen mint kém?*

A tábori csendőr személyesen is alkalmazható szükség esetén mint kém. Ezen fontos szolgálatnak az illető bátorsággal, kitartással, ravaszsággal, találékonysággal iparkodják megfelelni.

28. *Vezérkari tisztnak a tábori csendőr mikor állhat rendelkezésére?*

A vezérkari tisztnak a tábori csendőr szemrevételezésénél tábor helyen és laktáborok kiszemelésénél áll rendelkezésére, a végett iparkodják a kapott feladatnak és parancsnak a legjobban megfelelni, miért is e tekintetben a szükséges szabályokat tanulmányozza. (Szolg. szabályzat II. rész és a tereptan általános ismerete.)

29. *Helyi viszonyok és ismeretek tekintetében mire törekedjék a tábori csendőr?*

Hogy a tábori csendőr fontos szolgálatának meg-

felelhessen, szükséges, hogy minden alkalmat felhasználjon arra, hogy magának az általános országos viszonyokról, valamint a közlekedési vonalokról a leg-
 behatóbb ismeretet megszerezze.

Ezért szükséges és ajánlható, hogy a tábori csendőr a községi előjáróságokkal, halászokkal, vadászokkal, földmivelőkkel, táj- és személyismerettel bíró egyénekkal eszélyesen érintkezésbe lépjen.

2. Tábori rendőri szolgálat.

30. Mit ért tábori rendőri szolgálat alatt?

Tábori rendőri szolgálat alatt mindazon intézkedéseket értjük, melyek által minden büntethető cselekménynek és kihágásnak eleje vétethetik, másrészt pedig, melyek által a már véghezvitt jogsértések, károsítások esetén a törvény áthágói kinyomoztatnak és törvényes megtorlás alá vétetnek.

Az intézkedések megtételére és a tábori rendőri szolgálat kezelésére a fő- és törzs-hadiszállás térparancsnokságai vannak hivatva.

31. Mi a tábori csendőrnek tábori rendőri szolgálati teendője általában?

A tábori csendőr feladata, hogy a csend és rend, továbbá biztonság fenntartására a hadsereg körletében önállóan működjék, valamint hogy az erre hivatott hatóságokat és közegeket is támogassa.

Ezen hatóságokhoz és közegekhez tartoznak a vezérkari osztály és térparancsnokságok mellett még a csapat-, vonat parancsnokságok, ügyeleti közegek, csapat és hadsereg intézetek, foglárók és törzs-vezetők.

32. Milyen személyekre terjed ki a tábori csendőr hatásköre?

A tábori csendőr hatásköre kiterjed a hadsereg,

tengerész, honzedség és népfelkelésbeli személyekre feltétlenül, valamint mindazon egyénekre, kik valamely hadi lábon álló hadtest, vagy parancsnokság állományába, vagy kíséretébe tartoznak, kivéve ha erre külön utasítás létezik, végre minden hadi foglyokra és katonai fedezet alatt álló személyekre. Ilyen alkalommal az illető tábori csendőrnek a feladata: hogy az illetőket megfigyeli, törvényellenes cselekményeket idejekorán felfedezni iparkodik, valamint közbe lép akkor, ha valamely egyén bűntény, vagy vétség elkövetésében rajta éretik.

33. Jogában áll, vagy köteles-e a tábori csendőr a rendőri szolgálat teljesítésére felhívás vagy parancs nélkül és hogy teljesíti ezen szolgálatot?

A tábori csendőrnek nemcsak jogában áll a rendőri szolgálatot teljesíteni, hanem köteles is ezen szolgálatot minden felhívás és parancs nélkül teljesíteni.

A táboricsendőrök általában ezen szolgálatot, vagy mint járőrök, járőrvezetők, vagy pedig karhatalomként teljesítik.

34. Milyen ismeretekkel bírjon a tábori csendőr, hogy a tábori rendőri szolgálatot teljesíthesse?

Hogy a tábori csendőr a tábori rendőrszolgálatot eredménynyel teljesíthesse, szükséges, hogy magának minden észlelt esemény felől helyes ítéletet alkosson, e végett szükséges hogy ismerje:

1. A büntető jogot.
2. Mindennemű rendőri szabályokat, melyek a csend, rend és biztonság fenntartására vonatkoznak.
3. A fő- és törzshadiszállás térparancsnoksága által büntethető cselekmények megakadályozása céljából esetenként kiadott minden rendeletet, valamint hogy eredménynyel működhessen, szükséges hogy a

legbelsőbb helyi és személyi ismereteket szerezze meg.

35. *A tábori csendőr mikor lép közbe és hogyan?*

A tábori csendőr az eset és cél fontosságához képest közbelép:

1. Hogy valamely helytelen vagy törvényellenes cselekményt megakadályozzon.

2. Hogy egy a közbiztonságra veszélyes vagy már büntetendő egyént az illetékes helyre átadja és

3. hogy tettleges ellenszegülésnek, avagy személye elleni támadásnak elejét vegye.

E végeit a tábori csendőrnek rendelkezésére áll: 1. a figyelmeztetés, rendreutasítás és feljelentés; 2. az elővezetés az illető egyénnek saját előjáróságához, vagy az illetékes hatósághoz; 3. letartóztatás, veszélyes és a szökést megkísérlő személyeknél a megbilincselés és végül 4. a fegyverhasználat.

36. *Tisztek letartóztatásánál hogy viseli magát a tábori csendőr? Általában hogy viselje magát azokkal szemben?*

Tisztek letartóztatása csakis a szolg. szabályzat I. rész 326. pontja értelmében eszközölhető.

Minden tábori csendőr köteles minden tisztet rangkülönbség nélkül, ki a katonai rendőri szabályok és a biztosság ellen vét, vagy a tábori csendőrt szolgálat teljesítésében megakadályozni törekszik, törvényellenes cselekményére figyelmeztetni és felkérni, hogy szándékától álljon el, mert a szabályok értelmében ellene a följelentés különben megtétetik.

Ugyanez áll minden katonai hivatalnok és lelkészek irányában a II-ik rangosztálytól felfelé.

Ha a tábori csendőr ilyenkor szolgálatilag felép, szerény és illedelmes magaviseletet tanúsítson a figyelmeztetés előtt, az illető tábori csendőr katonai tartást vesz fel és az előirt tisztelgés mellett röviden és nyugodtan hivatkozik a szabályra vagy a parancsra,

mely szerint a cselekmény tiltva van. Ha figyelmeztetése eredmény nélkül marad, akkor a tábori csendőr hasonló tisztelet adással távozik és a szükséghez képest azonnal, vagy a szolgálat járátának befejezte után az illető fő- vagy törzs-hadiszállás térparancsnokságánál, esetleg a tiszt illetékes csapatparancsnokságánál a jelentést megteszi.

37. *Egy tiszt parancsnoksága alatt levő zárt csapatotag ellenében hogy viseli magát a tábori csendőr?*

Egy tiszt parancsnoksága alatti álló zárt csapatotag ellenében a tábori csendőr közbelépésének rendszerint nincs helye, azonban az osztág parancsnok a tábori csendőr által illedelmesen figyelmeztendő a rendőri szabályok áthágására, vagy a törvény sértésére, hogy a baj orvosoltassék.

Szükséghez képest a tábori csendőr az ilyen eseményeket az illető csapat-parancsnokságnak vagy az ő előjáró vezérkari osztályának feljenti.

Előfordulhat, hogy idegen csapatok, kik a térparancsnokság által kiadott utasításokat nem ismerik, p. o. tiltott utakon haladnak, tiltott helyeken pihennek stb., ilyenkor a tábori csendőr előbb leírt módon viseli magát, egyúttal jelenti, hogy nevezett uton haladni vagy téren pihenni tiltva van, azonban megnevezi, hogy a haladás milyen utakon, a pihenés mely tereken van megengedve.

38. *Tisztnélküli osztágoknál vagy felbomlott csapatoknál hogy viseli magát a tábori csendőr?*

Tisztnélküli osztágoknál, valamint felbomlott csapatoknál a tábori csendőr azonnal az előirt módon léphet fel.

39. *A letartóztatást hogy és mikor eszközli a tábori csendőr?*

Ha valamely személy büntetett vagy kihágás elkövetésén rajta éretik, akkor a tábori csendőr az illetőt, tekintet nélkül a személyére, letar-

tóztatja, a tényálladék megállapítása végett a szükséges nyomozást bevezeti és tanukat, esetleg bűn-jeleket szerez.

Ha azonban a gonosztevő tetten nem éretik, vagy pedig csekély vétség esete forog fenn, akkor a tényálladék állapittatik meg és a tanuk, bizonyítékok beszeresztetnek, a büntetést érdemlő egyén letartóztatása azonban csak akkor foganatosítandó:

1. Ha az illető szökésre előkészületeket tett vagy alapos okok folytán a menekülés szándékában gyanús.

Ha a megkezdett vagy megkísérlett tettnek végrehajtása másképp nem akadályozható meg.

3. Ha a birói nyomozás meghiusításától lehet tartani.

4. Ha a megbüntetendő cselekmény elkövetése mellett még más súlyosító körülmények forognak fenn, úgy mint: nyilvános botrány, illetve a tábori csendörök intésének figyelmen kívül hagyása stb.

40. *A letartóztatottnak az átadása hogy történik?*

Letartóztatott katonai személyek vagy hadsereg kíséretéhez tartozó egyének minél előbb a legközelebbi katonai bíróságnak vagy saját csapat parancsnokságának adandók át.

A hadsereghez nem tartozó letartóztatott polgári egyének az ellenség országában a legközelebbi katonai bíróságnak, belföldön vagy barátságos országban az illetékes polgári hatóságnak adandók át, ha azon személyek a haderőnk elleni büntetben vétkesek, az esetben a legközelebbi katonai bíróságnak adandók át.

Csekély vétségeknél elégséges a szóbeli jelentés a letartóztatásnak okáról, máskülönben a fogoly átadása mindig tényvázlat mellett történjék, ezen tényvázlatot mindig a tábori csendör osztag parancsnok szerkeszti.

Sürgős esetben a fogoly átadatik és a tényvázlat utólag küldetik meg.

41. *A tényálladék megállapításánál mire fektetendő a főszűly?*

A tényálladék megállapítása, kinyomozása minden alkalommal azon tábori csendör által eszközözendő, ki a büntetendő cselekményt észrevette, felfedezte, vagy a tettest tetten érte, különben akkor is, midőn a tettes elfogatott, ha ő nem éretett a tett színhelyén vagy ha csak kisebb mérvű vétség esete forog fenn.

A nyomozás a tettel összefüggésben álló minden körülmény megállapításában a tett elkövetésénél jelen volt azon személyek és tanuk feljegyzésében áll, melyek a tettel összefüggésben álló körülmények, esetek vagy beszédek felől felvilágosításokat és adatokat nyújthatnak, végre biztosítani kell mindazon tárgyakat, melyek a tett elkövetésével összefüggésben állnak, u. in.: eszközök, fegyverek, okmányok, jegyzetek stb.

Ámbár a tényvázlat szerkesztésére az osztályparancsnok van hivatva, mindazonáltal a tábori csendör a jó és alapos tényvázlat szerkesztéséhez hozzá kell hogy járuljon az által, hogy fellépésénél a legnagyobb elővigyázatot, figyelmet és körültekintést tanusítja.

42. *A bűnös megbüntetésének elérésére mi szükséges elkerülhetlenül?*

A büntetendő cselekménynek, a tényálladéknak, valamint a tettes személye elleni bizonyítékok biztos megállapítása.

A tényálladéokra vonatkozólag arra kell figyelni, hogy a büntetendő cselekmény nyomai és jelei addig, míg azt a hatóság meg nem szemléli, változatlanul és eredeti állapotban meghagyassanak.

A legtöbb tényálladékhoz tartozik még a sértett bemondása, esetleg esküvel bizonyítva, továbbá a tanuk bemondása; súlyos testi sértéseknél a sérült bemondása a bekövetkező halál által többnyire meghiusíthatatik. Ilyen esetekben arra kell figyelni, hogy a sérült minél hamarabb az elkövetett büntetett felől,

valamint a tett körülményei felől biróilag kikérdeztesék, valamint azon tanuk is.

Háboru idején az oly esetekben, hol előre látható, hogy tanuk kihallgatása szükségessé válik, arra kell törekedni, hogy azok még idejekorán kihallgattassanak, ha ez nem lehetséges, akkor legalább az illetők neve, állása, lakhelye és csapatteste feljegyzendő és az illetékes bíróságnak bejelentendő.

A bizonyítás lehetővé tétele céljából törekedni kell arra, hogy a tanuk, más körülmények és bizonyítékok kitudhatók legyenek; ha a késedelem veszéllyel jár, az illető tanuk felszólítandók, hogy az illető hatósághoz menjenek. Tanuk, kik nem a katonai bíróság alatt állanak a megjelenésre kényszerítesenek.

43. Mi szolgáljon általános utasításul akkor, ha a tábori csendőr büntető cselekményt vesz észre és közbe lép?

Ha törvényellenes cselekményt vesz észre és közbe lép, terjessze ki figyelmét arra hogy ki, hol és kinek személyén továbbá mily segélylyel, milyen célból, hogyan és mikor vitetett véghez a büntetendő cselekmény.

44. Meg van-e engedve a táb. csendőrnek valamely foglyot, vádlottat gyanus vallomásra, bemondásra kényszeríteni?

A táb. csendőrnek szigorúan tiltva van valamely foglyot, vádlottat vallomásra vagy bemondásra kényszeríteni.

Ha azonban a fogoly saját akaratából a tábori csendőrnek vallomást, vagy valamely nyilatkozatot tesz, az illető táb. csendőr köteles ezt az illető hatóságnak bejelenteni.

45. Aláírás nélküli feljelentésre hogy jár el a tábori csendőr, és hogy jár el a rendes aláírással ellátott írásbeli feljelentésekre?

Aláírás nélküli (anonyme) feljelentésekre rendszert a tábori csendőr nem lép közbe, azonban a

feljelentést figyelmen kívül hagyni nem szabad, ha ez valamely elkövetett büntetendő cselekmény felől hihető és határozott adatokat tartalmaz, vagy pedig egyes személyeket vagy tanukat nevez meg.

Rendes írásbeli feljelentések is, mert személyek aláírásával alapos okot adnak arra nézve, hogy a táb. csendőr azonnal felléphessen, esetleg, hogy a törvénytörtőt tetten érje, oly esetben, a hol a késedelem veszéllyel nem jár, a jelentést az illetékes hatósághoz tovább terjeszti.

46. Szóbeli feljelentéseknél hogy jár el a tábori csendőr?

Szóbeli feljelentéseknél, ha a késedelem nem jár veszéllyel, a táb. csendőr az eset felől jegyzőkönyvet vesz fel és a mennyire lehet azon szavakat kell beírni, melyeket a feljelentő használ.

Ha ily alkalommal oly tárgyak, melyeket valaki lopott vagy rabolt, vagy pedig más módon elvesztek, forognak kérdésben, akkor azok mindenkor pontosan megnevezendők és lehetőleg pontosan leírandók.

47. Mi történik a tényvázlattal és mit tartalmazzon az?

A tényvázlat a térparancsnok útján és lehetőleg a letartóztatottal együtt terjesztendő be.

A tényleírás és a bizonyítékok felsorolása a tényvázlatban (tényálladék jelentés, Thatbestand Meldung) történik.

A tényvázlat tartalmazza:

1. A letartóztatott vezeték és keresztnévét, születéshelye, kora, vallása, rendfokozata és foglalkozását, a hadsereg személyeinél a csapattest megnevezését is.

2. A rövid és határozott leírását a tettnek, tekintve az idő, hely és személyi viszonyokat. Itt kitüntetendő, hogy a táb. csendőr miképen jutott a megkísérlett, megkezdett vagy véghezvitt büntetendő cselekmény tudomására, a tettet egyedül vagy többek és kiknek a társaságában találta a tett-elkövetésén, és

hogyan ezek magukat hogyan viselték, a tettes és részesesek nem voltak részesek és milyen fokban, a tettes másképp józan, de nem-e volt izgatott. Továbbá előadandó a közbelépés módja tüzetesen és leírandó, hogy a letartóztatott, valamint a tett színhelyén jelenlevők magukat ez alkalommal hogyan viselték.

3. A bizonyítékokat és gyanúkat, valamint az enyhítő körülményeket arra nézve, a tanúk bemondásait tömören és ezeknek nevük, állásuk lakhelyük, katonai személyeknél még a csapattest is beveendő.

4. A vádlott bemondása, különösen, hogy ő a tettet beismeri-e vagy tagadja? és utóbbi esetben milyen módon. Itt mindennemű körülmény, mely a valóság és a valótlanságról felvilágosítást adhatna feljegyzendő, de csak rövid és tömör módon.

5. A vádlott szabadlábon vagy pedig letartóztatottan van-e és az indokló okok, melynek alapján az történt.

6. Minden feljegyzendő, a mi a vádlott előéletéről, viseletéről és híréről ismeretes, az adatok feljegyzésénél mindig feljegyzendő azon személy, a kitől a bemondás származik és hogy hitelt érdemlő-e az.

Eszközök, tárgyak, melyek az elkövetésnél használtattak, a tett színhelyén vagy máshol találtattak, vagy a tett elkövetésével összefüggésben állanak, megőrizendők, pontosan leírandók és lehetőleg eredeti helyzetükben, a hogyan azok találtattak, meghagyandók.

A felsőbb parancsnokság (Tér vagy vezérkari osztály), melyhez a tényvázlat vagy jelentés érkezik annak alapján a további intézkedést megtenni fogja.

48. *A vidék lakosai támogatásával hogyan jár el a tábori csendőr?*

A táb. csendőrség köteles a vidék lakosait fosztogatás, zsarolás, az előfogat jogtalan követelése és erőszakoskodás ellen megvédeni, melyek a csapatok vagy a hadsereghez tartozó más személyek részéről megkíséreltetnék.

Ezen támogatásban különösen részesüljenek olyan személyek, melyek a hadsereg részéről bármi tekintetben igénybe vétetnek, önkéntesen szolgálatot teljesítenek vagy élelmi szereket eladás végett szállítanak.

49. *A kémkedés és más haderő elleni büntettek megakadályozása érdekében hogyan jár el a táb. csendőr?*

A kémkedés és a haderő elleni büntettek megakadályozása végett szükséges, hogy a lakosok különösen pedig mindennemű árusok, valamint minden a hadsereggel összeköttetésben álló egyén és az ezeknél tartozkodó polgári egyének feltűnés nélkül megfigyeltessenek, a legkisebb gyanu esetén azonnal letartóztassanak és a vezérkari (Generalstabs Militär) osztálynak kihallgatás végett átadassanak.

50. *A házalás a főhadiszállás körletén meg van-e engedve?*

Szökevények és az ellenség oldaláról jövő személyekkel bánásmód?

A házalás a fő vagy törzs hadiszállás körletében szigorúan tiltva van.

Az ellenség felől jövő személyek és szökevények azonnal a vezérkari (részlet katonai) osztálynak elővezetendők. Ha ily személyeknek a fő vagy törzs hadiszállás térparancsnokságának területén a tartózkodás megengedett, akkor azok folyton figyelemmel tartandók.

51. *Minden a hadsereg kíséretéhez tartozó polgári egyén és nem katona ruhába öltözött szolga mivel legyen ellátva?*

Minden a hadsereg kíséretéhez tartozó polgári egyén és nem katona ruhába öltözött szolga igazolvánnyal (Legitimation) legyen ellátva.

Az ország részéről kiállított szállító eszközöknél alkalmazott vonatvezetők és fuvarosok igazolványi jegyet kapnak. A fő vagy törzs hadiszállás és a csapat vonatainál beosztott polgári egyének, a tartalék intézeteknél beosztott polgári fuvarosok közül a vonatvezetők továbbá a nem egyenruhába öltözött szolgák bal karjukon sárgafekete karkötőt hordanak

A táb. csendőr köteles fent említett egyének hivatását — igazolványát vagy a külső ismertető jel viselését, illetve hordását ellenőrizni.

52. *Feslett életű nőszemélyek, valamint oly egyénekkel, akik jogtalanul a hadseregnél tartózkodnak, mi történjék?*

Feslett életű nőszemélyek, valamint oly egyénekkel, kik jogtalanul a hadseregnél tartózkodnak, kiutasítandók és ha ismét rajta éretnek, azonnal a legközelebbi térparancsnokságnak átadandók, hogy a hadsereg területéről eltolonczoltassanak.

53. *Körözött egyének és szökevények kinyomozása és letartóztatása végett mit kell tudni a tábori csendőrnek?*

A tábori csendőr egyik tábori csendőri teendője, hogy a körözött egyének és szökevényeket kinyomozza és letartóztassa, e végett a táb. csendőrnek az osztályparancsnok útján minden nyomozólevél tudomására adatik.

54. *Markotányosok és más kereskedők ellenőrzésénél hogy jár el a tábori csendőr?*

A térparancsnokságnál foglár és foglár szolgálatot teljesítő törzsvezetők mellett még a tábori csendőr is hivatva van felügyelni, hogy a markotányosok koresmárosok és más árusok élvezhető élelmi szerekkel és jó italokkal legyenek ellátva, hogy eladásnál helyes mértéket valamint az engedélyezett árakat betartsák, továbbá hogy mást ne áruljanak, mint a mire szerződésük folytan jogosítva vannak. A tábori csendőr ügyeljen, hogy előbbi egyének helyiségekben rend és tisztaság legyen, és hogy az előírt zárórát pontosan betartsák, senkinek engedély nélkül szállást ne adjanak és általában a katonai rendőri szabályokat pontosan betartsák.

55. *Mi a táb. csendőr utrendészeti teendője?*

A fő vagy törzs hadiszálláson, laktáborokban, köteles a tábori csendőr a helyi örközegekkel egyetértve az utakon a rendet fenntartani és nem szabad

tűrni, hogy valahol aggasztó népcsoportosulat történjék, vagy a közlekedés, kivált az összeköttetés a térrel és kijáratokkai személyek vagy fuvarosok által megakadályoztassék.

Rendzavarók ellenében akár az uton akár a nyilvános helyiségekben azonnal közbelépni köteles.

56. *Nyilvános helyiségekben takarodón túl a tartózkodás meg van-e engedve?*

Nyilvános helyiségekben a tartózkodás takarodón túl ébresztőig, kivéve azokat a kik takarodón tuli kimaradásra jogosultak, a legénységnek és a hadsereghez tartozó polgári szolgáltnak tiltva van.

57. *Ha gazdátlan lovak, vagy más tárgyak találatnak, mi a teendője a tábori csendőrnek?*

Ha gazdátlan lovak vagy más tárgyak találatnak, akkor azok írásbeli jelentéssel a legközelebbi Térparancsnokságnak átadandók.

58. *Az önálló szolgálatokat hogy teljesíti a táb. csendőr?*

Az önálló szolgálat teljesítése, melyek közé a vidék lakosainak védelme, a kémkedés és a haderő elleni büntettek megadályozása, a hadsereg kíséretéhez tartozó polgári egyének ellenőrzése, körözött egyének és szökevények kinyomozása, letartóztatása, markotányosok és más árusok ellenőrzése, az utrendészeti teendők is tartoznak, rendesen portyázás, járorkodás és karhatalmi segédletek alkalmával történik. A tábori csendőrök egyenként, kettesével vagy osztagban vezényelhetők ki.

A szolgálatba kivonuló tábori csendőr szabályszerűen öltözve és felszerelve legyen, a löfegyvernek mindig töltve kell lenni.

59. *Milyen legyen a tábori csendőr magatartása szolgálat alatt?*

Minden tárgy, a melyre a tábori csendőr befolyást gyakorol, szolgálatilag tárgyalandó, akármily természetű is legyen, a visszatérésnél a jelentés mindig megteendő.

Minden alkalommal nyugodtan és határozottan lépjen fel és minél nagyobb és sürgősebb a veszély, annál nyomatékosabban kell behatnia.

A közbelépés módjának megválasztása a tábori csendőrré bízatik, de ha egyszer fellepni elhatározta magát, attól elállni semmi által ne engedje.

60. *Hogy járandó el a tábori csendőr szolgálatba vezénylésénél?*

A járőrnek, szolgálatba indulásánál általában az irány, melyet betartani kell, vagy a terület, melyben mozognia kell, vagy az ut, melyen haladnia kell, pontosan előírandó; a további megfigyelések és észleletek határozzák meg majd azon utat, melyet követnie kell; főképen azon pontokat válaszsza majd, melyeken helyi ismereteire való tekintettel rendeltenséget, vagy gyanus egyént találанд stb.

Utakra, melyeken észrevétlenül közlekedni lehet, korcsmák, csárdák és magánosan álló házakra, hol különféle egyének fordulnak meg, különösen fel kell ügyelni.

61. *Hogy viseli magát a tábori csendőr, ha előőrsön halad át és más járőrök találkozásánál?*

A tábori csendőr az előőrsökön áthaladásnál és más járőrökkel találkozásánál épen úgy jár el, mint az a szolg. szabályzat I. és II. részében előírva van. (Lásd II. rész XII. és XIX. fejezet.)

Karhatalmi szolgálatok.

62. *A tábori csendőrség karhatalmi segéd szolgálatának igénybe vételénél milyen általános határozványok állnak fenn?*

A tábori csendőrség karhatalmi segédletül a vezérkari osztály utasítása folytán a fő- vagy törzs-hadiszállás közegeinek támogatására áll, vagy pedig oly czélokra alkalmaztatnak, melyek a tábori csendőrség közreműködését szükségképen igénylik.

Csak a fő vagy törzs hadiszállás térparancsnokai jogosultak valamely katonai rendőri intézkedés végrehajtására, ily segédleteket a tábori csendőr osztály parancsnokságtól közvetlenül igénybe venni.

Más tábori csendőr karhatalmi segédletek közvetlen igénybe vétele csakis különös esetekben és ha a késedelem veszéllyel járna, eszközölhetők.

63. *A karhatalmi segéd szolgálatok tartamánál mi tekintendő mérvadónak?*

A segédszolgálatok ne tartsanak tovább, mint a meddig elkerülhetlenül szükséges, miért is azon mérvben, a mint nélkülözhetővé válnak, egészben vagy részben, a fő vagy törzs hadiszállásra megint bevonulnak.

A segédlet tartamának megfelelően felváltás is eszközölhető, azonban oly esetekben, a hol segédlet megfelelően begyakorlandó, hogy a szolgálatnak megfelelhessen, például vonat vezetéseknel, harácsoló különítményeknél stb. az összes legénységet egyszerre felhasználni nem szabad.

64. *A karhatalmi szolgálat teljesítésénél a táb. csendőr milyen utasításokat tartson szem előtt?*

A különféle karhatalmi szolgálat teljesítésénél a tábori csendőrség az előirt határozványokat (szolg. utasítást) és azon hatóság és személyek utasításait, melyek rendelkezésére bocsáttatnak, tartsa szem előtt.

Karhatalomra való alkalmazásukban ugyanazon joggal (eszközökkel) bír a táb. csendőr mint a katonai rendőri szolgálati teendőknél.

65. *Ha a tábori csendőrök egyes közegek mellé rendeltetnek mi a teendőjük?*

Ha a táb. csendőrök egyes közegek mellé rendeltetnek ki, akkor ezeknek támogatására és személyük védelmére vannak hivatva, többnyire nyomozás, házmotózás, letartóztatás, vagy gyanus helyiségek rögtöni átkutatásánál és népcsoportosulások alkalmávali közbelépés képezik a teendőket.

Ily alkalommal a táb. csendőr gondoskodjék arról, hogy a kutató elől semmi el ne titkoltassék, senki meg ne szökjék, vagy senki el ne bujjon, semmi meg ne semmisíttessék, vagy pedig elvitessék.

66. *Vonat vezetőségeknél mi a teendője a karhatalom segédletesnek?*

Vonat vezetőségeknél a tábori csendőr nemcsak a vonatparancsnok utasításait követi, hanem annak segéd közegeinek, ugymint egyes vonat részek parancsnokait és az élelmező tiszt és kocsimestert támogatni köteles.

Ilyenkor tartozik a tábori csendőr a vonathoz a rendet fenntartani és a vonat tovább haladására, valamint biztonságára különösen felügyelni, vagy pedig teendőikben kisegíteni.

67. *A vonathoz tartozó kincstári, magán- és országos járművek mivel legyenek ellátva?*

A vonathoz tartozó, kincstári magán- és országos járművek felirással legyenek ellátva.

68. *Mivel legyen minden a vonathoz tartozó polgári egyén ellátva?*

Minden a vonathoz tartozó polgári egyén köteles magát igazolvánnyal (Legitimation) ellátni.

69. *Meg van-e engedve a vonatjárművekre felülni és milyen személyeknek?*

A vonatjárművekre a menetképtelenek az illető vonat vagy vonat rész parancsnokának engedélyével felülhetnek, tekintettel a nehéz munkára ha szükséges, a vonat őrsegénél nem alkalmazott mester embereknek, továbbá gyógy és patkoló kovácsoknak a felülés megengedett.

Ezek azonban kötelesek helyüket a járműveken esetleg elhelyezendő betegeknek, gyengélkedőknek vonakodás nélkül átengedni.

A fedezetre kirendelt legénységnek megengedhető, hogy bóröndjeiket a kocsikra tegyék.

70. *A vonat menetrend betartásánál mire kell különösen gondot fordítani?*

A megállapított vonat menetrend a legszigorúbban betartandó és szigorúan tiltva van minden, ami a vonat rendes folytonos haladását akadályozná, például előrehajtás, indokolatlan megállás a kocsival, alvás, vagy önhatalmu távozás a kocsis és lovászok részéről, szükségtelen leszállása a vonat legénységnek stb. Elmaradásoknál a hiba ne egyszerre sebes ütemben való utánhajrással hozassák helyre, hanem csak gyorsabb lépéssel való tovább hajrással.

Rendszerint az út egyik oldala szabadon hagyandó, hogy a kitérhetés és előre hajrázás akadályozva ne legyen.

Az előre hajrázás futárok, tisztek és katonai hivatalnokok kivételével csak olyan személyeknek engedhető meg, kiknek különös sürgős útjuk van.

71. *Nehezen áthaladható helyek érintésénél milyen elővigyázat alkalmaztassék?*

Nehezen áthaladható helyek érintésénél szükséges elővigyázati rendszabályok és segédeszközök alkalmazandók, hogy zavarok vagy szerencsétlenségek elő ne forduljanak (Vonatutasítás a hadrakelt sereg számára 15. 16. §§).

71. *Javitást igénylő járművekkel hogy járandó el?*

Javitást szükségeltető járművek a vonat vagy vonatrés. parancsnokának rendeletére a vonat oszlopból kiveendő, helyrehozatala után a vonatoszlop vagy vonatrés végére zárkoztatandók, ezek a legközelebbi pihenő alkalmával előbbi beosztásukba visszatérnek.

Hasonló módon járandó el, ha egy ló megvasalandó.

73. *Ha a vonat más jármű vagy csapat oszlopokkal találkozik, hogy kell eljárni akkor?*

Ha a vonat más jármű vagy csapat oszlopokkal találkozik, (keresztelés) akkor a vonat vagy vonat

rész parancsnok utasításai a legpontosabb rend fenntartása mellett a legszigorubban betartandók.

74. *Lőszer kocsik közelében mire kell felügyelni?*

Lőszer kocsik közelében a dohányzás — mikor azok kinyitattak, nehogy esetleg egy szilánk által veszélyeztessenek — szigorúan tiltva van. Általában a lőszer kocsik biztonsága miatt tűz ellen a szükséges elővigyázati intézkedések idejekorán megteendők, például az út melletti tüzet idejekorán el kell oltani.

75. *Pihenők alkalmával, ital és élelmi szerek hozatalánál, valamint a lovak etetésénél mire kell ügyelni?*

Pihenők alkalmával a vonathoz levő legénység a szükséges viz és élelmi szerek megszerzése vagy elhozatala végett osztagonként lesz vezényelve ügyeletes altisztek által, vagy ha valamely községbe kell menni, egy tiszt által lesznek vezetve.

Pihenő alkalmával a lovaknak csak zab adandó és a lovak befogva maradnak. Ha a vonat oszlop az uton marad pihenő alkalmával, akkor a kocsik az út egyik oldalán meglehetősen zárkozzanak.

76. *Ha a vonat a menet állomásra, vagy táborba érkezik, mire kell felügyelni?*

Ha a vonat a menet állomásra vagy táborba megérkezik, ügyelni kell arra, hogy egyes jármű mint a magán és iroda kocsik a vonatból előbb ne bocsáttassanak mindaddig, míg az arra jogosult személyek érte nem jönnek.

77. *A vonat táborozása alatt mire kell felügyelni?*

A vonat táborozása alatt a járművekhez csak azon személyeknek szabad menni, kiknek ott szolgálati teendőjük van.

Különösen fel kell ügyelni a polgári vonat személyekre, és arra hogy egyes tárgyak szét ne hordassanak.

A vonat biztosítása végett szükséges, hogy a tábori csendőrök különösen az ellenség közelében éjjel

is a kocsitelepen belül és ennek közelében szorgalmasan portyázzanak, gyanús egyéneket letartóztatásnak és különös eseményeket a vonat vagy vonat rész parancsnoknak azonnal feljelentsenek.

78. *Ha a vonat megtámadtatik vagy felriasztatik, akkor mire kell ügyelni?*

Felriasztás esetén vagy ha a vonat megtámadtatik, a legynagyobb szigorral arra kell törekedni, hogy rendetlenség vagy zavar ne álljon be. Helyét önhatálmilag senki se hagyja el, a vonat legénységnek semmi szín alatt a lovaktól vagy járművektől eltávoznia nem szabad. Mindenekelőtt az élelmi és lőszer tárgyak biztosításáról kell gondoskodni.

A tábori csendőrök a vonat parancsnok utasításai szerint a vonat megvédésénél közreműködjenek.

79. *Ha a tábori csendőr polgári országos biztosok és katonai hadbiztosági tisztviselők mellé rendeltetik, mi a teendője?*

Polgári országos biztosok, katonai hadbiztosok mellé rendelt karhatalmi segédletek kötelesek előbbieknek a hadsereg szükségletei biztosításánál és teendőiknél személyeiket erőszakoskodás ellen megvédeni, rendeleteinek esetleg közbeleépés által, a szükséges nyomatékot megadni.

80. *Harácsoló különítmény mellé kirendelt karhatalmi segédletnek mi a teendője?*

Ha tábori csendőr segédletként harácsoló különítmény mellé rendeltetik, akkor a parancsnokságot országos és helyi ismereteivel, valamint szükség esetén kényszerrendszabályok alkalmazásával támogatni köteles.

81. *A mozgó élelmezési intézeteknél mint segédletnek mi a teendője?*

Az élelmezési készlet biztosításához és az élelmi szerek gyors tovább szállításához lehetőleg hozzájáruljanak.

Egyéb szolgálatok.

82. *Ha a tábori csendőr mint futár alkalmaztatik, hogy jár el?*

Ha a tábori csendőr mint futár alkalmaztatik, a lehető legnagyobb gyorsaságra törekedjék. Ellenség részéről jövő veszély esetén különösen elővigyázó legyen és végső esetben a rábizott sürgönyt inkább megsemmisítse, minthogy azt az ellenségnek átadja.

Esetleg elfogatása esetén a kapott szóbeli parancsot az ellenség tudomására ne adja, sőt törekedjék arra, hogy bemondásával az ellenséget tévutra vezesse.

Általában a szolgálati szabályzat II. rész 47. §. határozványai ide is alkalmazandók.

83. *Kísérő szolgálatra alkalmazandó-e a tábori csendőr?*

A tábori csendőr csakis sürgős és fontos esetekben, foglyok vagy hadifoglyok szállításánál, vagy mint biztosító kísérek, futárok, utasok, pénzszállítványok, postakocsik, fedezéseül alkalmazható.

84. *Foglyok kísérésénél mire kell ügyelni?*

Fogoly kísérek, felügyeletet és a bánásmódot illetőleg követendő magatartás a szolg. szabályzat I. rész 44. §-a szerint eszközlendő.

Az elindulás előtt a foglyok megvizsgálandók, hogy nincsenek-e fegyverek, vagy más tárgyak birtokukban.

A bűnjelvényekért, valamint a fogolynak átadott takarók és ruhadarabokért a kíséret parancsnoka felelős.

A foglyoknak holmijukból semmin tuladni nem szabad.

Az összebeszélés megakadályozására a szükséges elővigyázat alkalmazandó.

A szállítványnak az ellenség közelléte, vagy a foglyok ellenszegülése következtébeni veszélyeztetés esetén a kíséret a szükséges segédletet kéri és a fel-

adat keresztülvitelére szükséges rendszabályokat a legerélyesebben alkalmazza.

A rendeltetési helyen megérkezve, a foglyok azonnal az illető hatóságnak átadandók.

85. *Biztonsági kíséreknek mi a teendője?*

Biztonsági kísérek éber figyelemmel legyenek és mindent elkövessenek, hogy a rábizott teendőket szükség esetén saját személyük feláldozásával is teljesítsék.

86. *Mint küldönczök igénybe vehetők-e a táb. csendőrök?*

Mint küldönczök a lovas tábori csendőrök ütközet alatt, vagy szünet alatt igénybe vehetők a seregtestek parancsnokai, vagy a vezérkari főnökök által.

87. *Oltalmi örökül alkalmazhatók-e a tábori csendőrök?*

Szükség esetén a táb. csendőrök is hivatva vannak oltalmi örögi szolgálatot teljesíteni, erre a szolg. szabályzat I. rész 83. §. határozványai mérvadók.

88. *Pénztárak és más az ellenség birtokához tartozó tárgyak és művek elkobzásához alkalmazható-e a tábori csendőr?*

A tábori csendőr közpénztárak, posta és távirtda hivatalok, levéltárak, vagy más az ellenség tulajdonát képező tárgyak elkobzásához alkalmazható, ily alkalmakkal azokat megkárosításól, vagy elviteltől megóvjá és különben magát a vett különös utasítás szerint alkalmazza.

Ily tárgyak létezéséről a táb. csendőrök, különösen a fő és törzs hadiszállás helyein azonnal tudomást szereznek és e feletti észleleteiket a vezérkari osztálynak bejelentik.

89. *Hadtáp vonalokon és erősített helyeken tábori csendőrök hogy alkalmaztatnak?*

Hadtáp vonalokon és erősített helyek törzséhez beosztott táb. csendőröknek általában ugyanazon teendőjük van, mint a fő- és törzs hadiszálláshoz beosztottaknak, továbbiban azonban magukat a különös-

utasítások szerint alkalmazzák, melyek nekik a hadtáp- vagy várparancsnokság által a helyi viszonyokra való tekintettel kiadatnak.

A vár törzsénél a tábori csendőrök épen úgy, mint a fő és törzs hadiszállásnál a vezérkari osztálynak és a hol ez nincs, a térparancsnokságnak vannak alárendelve.

90. *Ütközet alatt hogy alkalmazzatik a tábori csendőr?*

Az ütközet kezdeténél a táb. csendőr osztagparancsnok a táb. csendőrök alkalmaztatása iránt a parancsot az előljáró vezérkari főnök, vagy helyettesétől kikéri.

A vezérkari czélokra vagy küldöncz szolgálatra nem szükséges táb. csendőrök, a fő közlekedési vonalokon mint örök vagy járőrök osztatnak el és a katonai rendőri szolgálat fentartásáról a harczoló csapat mögött gondoskodnak.

Visszamaradókat és szökevényeket elfogni, a harczterén talált saját és ellenséges kincstári vagyoni elhordását megakadályozni és az ütközet után a vidék lakosait a halottak eltemetésére és az elhullott állatok elásására szorítja.

Utóbbi kötelességet ellenőrizvén, az egészségügyi rendőri határozványok betartását felügyeli, továbbá hogy a halottak eltemetésénél azoknak a „személy igazolványai” (Legitimations Blätter sammt Kapsel) elvétesse és a hadsereg főparancsnokság katonai osztályának beküldessenek.

91. *Az egészségügyi határozványok miből állhatnak?*

Az egészségügyi határozványok a következőkből állhatnak:

Nyáron a halottak eltemetése gyorsan eszközölendő. A halál beállta egy orvos által megállapítandó. Az eltemetésre közeli temetők, száraz rétek, legelők, erdőnyilások választandók, tehát lakhelyektől távol.

A sír egyes halottak részére 2 m. mély, 1.3 m. széles és 2 m. hosszú legyen, soha több mint 4—5 hulla helyezendő egy sírba, két rétegben egymás fölé, mely esetben 0.6—0.8 méterrel mélyebbre ásandó. A hullák 1.5 m. magas földdel legyenek befödve. A hol lehetséges, a hullák fölé 0.15 m. magas faszén-, hamu- vagy törött mészréteg hintendő. Elhullott állatok — emberi hulláktól elkülönítve — 2.5 m. mély árokba ásandók el, ha nagy mennyiségben hullanak el, elégetendők.

Közigazgatási szabályok.

92. *Ha a tábori csendőrnek kijelölt egyén a hadsereghez szolgálattételre bevonul, melyik osztály élelmezésébe tartozik?*

Ha a tábori csendőrnek kijelölt egyén szolgálattétel végett a hadsereghez bevonul, akkor az illető parancsnokság törzscsapat osztálynak élelmezésébe tartozik és az osztag parancsnoka a bevonuló egyenruházatát, felszerelését megvizsgálja és esetleg a szükséges intézkedéseket azonnal megteszi.

93. *Hadjárat után mi történik a jegyzékkönyvekkel?*

A jegyzékkönyvek a tábori csendőr osztagparancsnokság által minden egyes tábori csendőrtől elvételnek és azok, a melyek fontos adatokat tartalmaznak, az osztag parancsnok által a többi iratokkal együtt a fő vagy törzs hadiszállás vezérkari osztályának küldetnek be.

94. *Mozgósítás esetén mily könyvvel láttatik el minden tábori csendőr?*

Mozgósítás esetén minden tábori csendőr még saját csapattestétől egy (Instruktions Buch für den Feld-Gendarmen) láttatik el.

95. *Szükséges pénzelőleget kitől kapja a tábori csendőr?*

A szükséges pénzelőleget az illető hadsereg, hadtest vagy hadosztályparancsnokságtól kapja.

96. Milyen illetményt kap a m. kir. csendőrség állományából kijelölt táb. csendőrség?

A m. kir. csendőrség állományából kijelölt táb. csendőrség saját illetményeit élvezi.

97. Mily külön illetményben részesítteik a táb. csendőr?

A tábori csendőr kap:

Készültségi pótdíjat csendőr és őrsvezető naponta 10 krt, őrmester 25 krt.

Tábori pótlékot a csendőr és őrsvezető 40 krt, őrmester 50 krt naponta.

Tömegátalány többletet naponta 12 krt.

98. Ha a táb. csendőrnek kijelölt egyén szolgálat végett a hadsereghez bevonult, milyen okmányokkal adandó át?

Ha a táb. csendőrnek kijelölt egyén szolgálat végett a hadsereghez bevonul, a következő okmányokkal adandó át:

1. Büntetési jegyzőkönyvi kivonat.

2. Élelmezési jegy az illetmények pontos megnevezésével, valamint azon megjegyzéssel, hogy az illető a következő 6 hónap alatt szolgálati pótdíjra nem-e tart igényt.

3. Kimutatás az összes ruházat, fegyverzet és lőszer felől, melyet az illető egyén magával visz.

Ezenkívül a tömegkönyvek és büntetési jegyzőkönyv kivonatok a hadsereg főhadiszálláshoz beosztott csendőr törzstiszthez is beküldendők.

99. Elhasznált vagy elveszett ruházat, fegyverzet megtérítendő-e a táb. csendőrnek?

Elhasznált vagy önhibáján kívül elveszett ruházat, fegyverzet a táb. csendőr részére a hadsereg előirányzatából megtérítendő.

100. Tábori csendőr szolgálat tételre bevonult egyének családjai mily illetményben részesülnek?

Tábori csendőr szolgálat tételre bevonult egyének családjai a hadsereg illetmény szabályzataiban meghatározott illetményeket élvezik a hadsereg előirányzatának terhére.

A táb. csendőr legénység családjának a családfejt megillető szállásilletékre van igényük, ha természetbeli lakás ki nem utalható, akkor a lakbér jár, évente 140 frt. Ezen családoknak naponként egy következő pénzadag jár, továbbá a feleséget egy és minden gyermeket egy fél adag kenyér vagy annak váltása illeti meg.

Utiköltségekre van igényük, megbetegedés esetén ingyen kórházi ápolás, a kórházon kívül való orvosi gyógykezelésnél a gyógyszerek ingyen kiszolgáltatását igényelhetik.

101. Mit kell minden tábori csendőrnek magával vinni?

Minden táb. csendőr visz magával:

1. Kézibilincs és fűző lánczot.

2. Utasítást (Instruktionsbuch für den Feldgendarmen der k. k. Armee).

3. Mappákat és kártyákat a szükségnek megfelelően.

4. 1 zárt tentatartó, 1

1 vonalzó,

20 iv írópapír,

1 tuczat író toll,

1 tolltartó,

1 gummi,

1 czeruza,

1 compas (Bonsole)

1 rajzón,

A törzscsapat osztálytól megrendelendő és kifizetendő.

Ruházat.

1 kalap tollbok-

1 sapka, [rétával

2 zubbony,

1 köpeny,

2 nadrág,

2 ing,

2 gatyá,

2 pár kapcza,

1 haskötő gyapjuszövetből

1 nyakravaló, 6 nyakszél

2 pár csizma (nyári és téli)

2 „ keztyű,

1 kardbojt,

1 altiszti tárcza,

3 zsebkendő,

2 törülköző.

Fegyverzet.

- 1 csendőrségi kard.
- 1 szurony.
- 36 töltény.
- 1 Kropacsek-féle tárkarabély.

Szerelék.

- 1. Hátbőrönd.
- 2. Aprólékos kéziszér.

Ez álljon 1 pléh bádóg szelenczével sóval:

Esetleg a tömegtől beszerzendő	1 kettős fésű,	1 vászon zacskó fegyver-
	1 drb szappan,	készletekkel (kis bádóg üve-
	1 fogkefe,	gecske vaschonal), posztó-
	1 varróeszköz,	és vászontolt és egy csomó
	1 vászonzacskó	zsirkefékkel. kócz, 1 evőeszköz.
1 ruha-	1 gomb, villa folttal, 1 zsir- és	
1 sár-	kefe. fénymáz szelencze, 1 borotva-	
1 fényesítő	eszköz.	

- 3. Derékszíj.
- 4. Tölténytáska.
- 5. 1 köpeny- } szíj.
- 6. 1 fegyver- }
- 8. Igazolvány lap szelenczével.
- 9. Járőrtáska.

Tábori szerek.

1 tábori kulacs,	Az illető parancsnokság által, a hol beosztatik, a mozgósító állomáson kiadatik.
1 evő szelencze,	
3 élelmi zacskó,	
1 főzeléknek,	
1 kávé és czukornak,	
1 só és borsnak,	
1 fekete-sárga karkötő.	

Élelmezés.

magával hozandó	1 tartalék élelmezési készlet,	Azon fő és törzs hadiszállás által adatik, a melyiknél beosztva van.
	1 adag kétszersült,	
	1 hus conserve,	
	1 dupla adag só 60 gr.	
	Pénzélelmezésnél az illető pénzösszeg	

A hadsereg szervezete.*102. Miből áll a gyalogság?*

A gyalogság áll 102 ezredből, minden egyes ezred áll az ezred törzsből, 4 tábori zászlóaljból, minden egyes zászlóalj 4 századból és 1 kiegészítő zászlóaljból, mely áll 4 századból, de béke idején csak keretben áll fenn.

Azonkívül még Bosznia és Hercegovinában 8 zászlóalj a 4 századdal áll fenn.

Mozgósítás esetén minden ezred 1—2 törzsszakszt állít fel, melyekből kettő egy törzsszázadot alakít és a törzsszolgálat teljesítésére a fő vagy törzs hadiszállásokhoz lesz beosztva.

103. Mennyi egy zászlóalj hadiállománya kerek számban?

Egy hadilábon álló zászlóalj kerek számban 950 főből 860 fegyverrel.

104. Egy zászlóalj vonata miből áll?

Egy zászlóalj vonata körülbelül 7—8 kétfogatu. u. m. 2. fedett, 3 élelmezési, 2 szerelék és 1 markotányos kocsiból áll, a hol a közlekedési vonalak szükségessé teszik, más vidéki kocsik a katonai vonat utvarok könnyítésére igénybe vehetők.

105. Miből áll a vadászesapat?

A vadászesapat áll a tiroli vadászezredből és 32 vadász zászlóaljból.

A tiróli vadászvezred az ezred törzséből, 10 tábori zászlóalj a 4 századdal és 2 pótzászlóaljból. Utóbbi zászlóaljnál béke idején csak egy közös keret áll fenn.

Mozgósítás esetén az ezred törzsszakaszt állít fel, mint a gyalogságnál.

Továbbá 32 önálló vadász zászlóalj van, ezek tagozódnak a zászlóalj törzsre és minden zászlóalj 4 tábori századra és 1 kiegészítő századra, mely béke idején csak keretben áll fenn.

Állomány, fegyverzet, szerelék csekély kivételével ugyan az mint a gyalogságé.

106. Miből áll a lovasság?

A lovasság 41 ezredből áll, u. m. 14 dragonyos, 16 huszár és 11 uhlánus ezredből.

Minden egyes ezred tagozódik az ezred törzsre, 2 osztályba a 3 századdal, 1 tartalék és 1 pótszázadra.

A tartalék- és pótszázadnak béke idején közös keretük van.

Minden lovas ezrednél van továbbá egy utász szakasz.

Mozgósítás esetén minden lovasezred, 2 lovas törzsszakaszt állít fel, melyek a fő vagy törzs hadiszállásokon és élelmezési oszlopoknál a szolgálatot teljesítik.

Egy lovas század hadi állománya 150 lovas.

107. Egy lovas ezred vonata miből áll?

Egy lovasezred vonata rendszeren 35—36 fuvarból áll és pedig:

14 fedett kocsi, melyek közül 7 tábori kohók számára.

19 élelmezési kocsi,

2 szerelék kocsi,

esetleg egy markotányos kocsi.

A vidéki fuvarokra nézve ugyanazon határozványok állanak fenn, mint a gyalogságnál és a vadászoknál.

108. Hogy tagozódik a tüzérség?

A tüzérség tagozódik:

1. tábori tüzérségre,
2. vártüzérségre, melyek erősített helyek védelménél, ostrománál alkalmaztatnak.

109. Miből áll a tábori tüzérség?

A tábori tüzérség 14 hadtest tüzér ezredből és 18 önálló nehéz ütegosztályból áll.

Minden hadtestbe egy hadtest tüzérezred és a 2 gyalog hadosztályhoz beosztott 2 önálló nehéz üteg osztály képeznek egy tüzér dandárt.

110. Hogy tagozódik egy hadtest tüzér ezred?

Minden hadtest tüzérezred tagozódik:

1. az ezred törzsre,
2. az 1 üteg osztályra
3. a 2 „ „
4. a nehéz üteg osztály leszállított állománya
5. a löszertelepek keretéből.

Továbbá 8 hadtest tüzér ezrednél egy-egy lovaglós üteg osztály az illető tüzér ezrednek megfelelő számával.

Minden lovaglós ütegosztály áll az osztály törzséből és 2 lovaglós ütegből.

111. A 28 önálló nehéz üteg osztály mindegyike miből áll?

A 28 önálló nehéz üteg osztály mindegyike áll:

1. az osztály törzséből
2. 3 nehéz ütegből (1—3. sz.)
3. A hadosztály, löszertelep és póttár keretéből.

112. Háboruban miből áll egy nehéz, egy könnyű, egy lovagló és egy hegyi üteg?

Egy nehéz üteg 8—9 cm-es

„ könnyű „ 8—8 „ „

„ lovas „ 6—8 „ „

„ hegyi „ 4—7 „ „

ágyuból áll.

113. A vártüzérség miből áll?

A vártüzérség 12 zászlóaljból áll, mindegyik 6 századdal, melyek ellenséges várak megtámadására a felszerelendő ostrom tüzérségbe osztatnak.

A 9. számú vártüzér zászlóaljhoz tartozik béke idején 3, háboruban 6. hegyi üteg.

114. Miből áll egy hegyi üteg?

Egy hegyi üteg a hozzá való löszerrel együtt 48 málhás állat és 2 jármű, vagy ha ezeken tovább nem vitethetők, akkor helyettük a megfelelő számú málhás állatok vétetnek igénybe.

A hegyi ütegek hegyi háborubun alkalmaztatnak.

115. A hadmérnöki csapat miből áll és mi a teendője?

A hadmérnöki csapat 2 ezredből áll, melyek mindegyike 5 zászlóaljból 4 századdal, továbbá 2 tartalék századból és 1 pótzászlóaljból 5 századdal; a pót zászlóalj béke idején csak keretben áll fenn.

A hadmérnöki csapatnak háboruban teendője, várháboruban árkok és alagutak munkáinak az elkészítése, a haditervek valamint egyes állásoknak technikai és erősítési munkálatai. Közlekedési vonalak elkészítése és megrongálása. Menetekben és táborban nehezebb és nagyobb technikai munkák elkészítése, valamint segédkezésük sánczok és elsánczolt helyiségek megtámadásánál közreműködni.

Felszerelése a hadmérnöki csapatnak a gyalogsáéhoz hasonló. A munkák keresztülviteléhez szüksé-

ges eszközök és tárgyak háboruban a legénység által részint magával hordatnak, részint pedig a szerszámkocsin hordatnak.

116. Miből áll az utász ezred és mi a teendője?

Az utász ezred áll 5 tábori zászlóaljból, mindegyike 4 századdal, 1 tartalék századból, 1 pótszázad, 1 szerszám tartalékból.

A pótszázad béke idején csak keretben áll fenn.

Az utász ezredhez tartozik továbbá még a szerszám raktár, melyből háboru idején 2 mozgó utász szerszám raktár állittatik fel.

Az utászok főképen hadiszükségük és félig tartós hidak építésére és megrongálására, vasutak építésénél és megrongálásánál való segédkezésre, sánczok építésére, táborhelyek elkészítésére, vízi építkezések elkészítésére vannak hivatva.

A szerelék, tartalékok, a szükséges készletet, anyagokat és szerszámokat hordják magukkal.

117. Miből áll az utászok felszerelése?

Az utászok felszereléséhez, mely a hadmérnöki csapatéhoz hasonló, tartoznak még a hadi hid kocsik és az elővéd hid vonatok.

Minden hadi hid vonat 14 kincstári járműre felrakva, 53 méter hosszú hid építésére szükséges hidrészeket tartalmazza.

Minden utász zászlóaljnak 8 hadi hid készlete van, melyeknek továbbítására 2 vonat század van hivatva.

Háboruban minden hadtesthez a hozzá beosztott utászszázadhoz, a többi utász tábori felszerelés mellé még egy elővéd hidvonat is adatik.

118. Miből áll a vasut és távirda ezred?

A vasut és távirda ezred áll 3 zászlóaljból, mindegyike 4 századdal és egy pótkeretből.

Háboruban a zászlóalj békekötélék megszűnik és az ezred alakít:

- 12 vasut századot,
- 3 tábori távirda igazgatóság 1 vonatbeli,
- 3 tábori távirda igazgatóság 2 vonatbeli,
- 45 tábori távirda és 3 hegyi távirda osztagot.
- 1 pótzászlóaljat 3 századdal.

119. *Miből áll a vasuti és távirda szolgálat a vasut ezrednél?*

A vasut ezred vasuti szolgálata háboruban áll: Megrongált vasutak helyreigazítása, új vonalak építése és vasutak megrongálása.

A vasut ezred távirda szolgálata háboruban áll:

A hadsereg működő területén a szükséges tábori távirda összeköttetést helyreállítani, valamint a hadsereg élelmezési területén megrongált távirda vonalak helyreigazítása és újra forgalomba tévése, végre távirda - összeköttetéseknek haszonvehetetlenné tételéből.

Felszerelése az utász csapatéhoz hasonló; a technikai teendők elvégzéséhez szükséges szerszámok, eszközök, szerelések, a huzal, anyag a távirda osztagnak, kincstári és más járműveken szállíttatik.

120. *Miből áll a vonat csapat és feladata?*

A vonat csapatnak háboruban hivatása a mozgó hadseregnek a szükségleteket vagy saját kincstári járműveken (málhás állatokon) vagy pedig a vidéken rendelkezésre állított szállító eszközökön utána szállítani és a hadsereg vonataira a felügyeletet gyakorolni.

A vonat csapat áll 3 vonat ezredből, mindegyike 5 vonatosztálylyal és 1 póttár keretből. — A 15 vonatosztálynak minden egyese egy meghatározott számú vonat századból és egy telep keretből áll.

Négy vonat osztálynál még egy hegyi vonat század van beosztva.

A vonat század szakaszokba tagozódik, melynek száma és ereje a seregtest állományához képest különböző.

121. *Mi a vonat csapatok hivatása?*

A hadsereg mozgósítása esetén minden csapat, hadosztály, törzshadiszállás, minden hadtestfőhadiszállás, minden hadsereg főhadiszállás, a hadsereg főparancsnokság hadiszállása, a tábori élelmezési parancsnoksággal együtt egy-egy vonat századot kap.

Hasonlóan a hadi hid vonatok szállítására vonat századok vannak meghatározva.

Hegyi háboruban a vonat csapat egészben vagy részben a szállítást málhás állatokon eszközli.

Tábori élelmezési raktárak szállítására, vonat kísérő századok, tábori sütődék, vonat különítmények és végre az élelmezési oszlop vonatok szállítására vonat kísérő parancsnokságok alkalmaztatnak.

A csapat vonatoknál a vonatanyag és lovak közvetlen kiegészítése, továbbá a vonat századoknál a legénység kiegészítésére minden hadtestnél egy hadtest vonattelep, minden önálló csapat hadosztálynál egy hadosztály (hegyi hadosztály) vonattelep van beosztva.

122. *Miből áll az egészségügyi csapat?*

Az egészségügyi csapat egészségügyi segéd szolgálatokra, különösen betegek és sebesültek ápolására van hivatva a katonai egészségügyi intézetekben.

Béke idején minden helyőrségi kórházban egy „Egészségügyi osztag”.

Háboruban minden hadosztályhoz és minden tábori kórházba egy tábori egészségügyi osztag adatik.

A tábori egészségügyi osztag egy gyalog hadosztálynál a szolgálatot 2 segítő helyen, 1 kötöző helyen

1 mozgó ápolónál, a német lovagrend tábori egészségügyi oszlopánál és az anyagtartalékánál látja el.

A lovas hadosztály egészségügyi intézete csak 1 segély helyet és 1 kötöző helyet alakít.

123. *A csapatok sebesült vivői miből állanak s mi a hivatásuk?*

Az egészségügyi osztag tábori kórháznakál a felügyeleti és ápolási szolgálatot teljesíti.

A gyalog és vadász csapat ezredenkint 1 őrmester, zászlóaljként 1 altiszt és századonként 3 embert rendel ki; ezek vannak hivatva az ütközet alatt a harctéren cirkálni, sebesülteket felkeresni, azoknál az első bekötözést végezni és őket vagy a segélyhelyre vagy legalább egy biztos helyre vinni.

Az egészségügyi segédszolgálatot a lovasságnál a lovas hadosztály tábori egészségügyi intézete teljesíti.

A honvédség.

124. *Miből áll a m. kir. honvédség?*

A m. kir. honvédség gyalogság- és lovasságból áll.

A honvéd gyalogság úgy béke és háboru idején 28 folyó számokkal jelölt ezredet számlál. Ezek mindegyike áll, a törzsből 3—4 zászlóaljjal, 4—4 századdal és a pótzászlóalj keretből, melyből háboruban a pótzászlóalj alakul.

Ezenkívül még 11 tartalék keret áll fenn, melyekből háboruban tartalék csapatok alakíttatnak.

A törzs csapatok háboruban a szükséghez képest állíttatnak fel.

Egy zászlóalj hadi állománya 950 ember; felszerelése, felfegyverkezése és vonata kevés kivétellekkel ugyan olyan, mint a közös hadseregbelieké.

A honvéd lovasság béke és háboru idején 10 honvéd huszár ezredből áll, melynek mindegyike 2 osztályból 3—3 századdal és 1 utász szakaszból.

Háboruban minden ezrednél 1 pót század és 1 lovas törzs szakasz állíttatik fel.

Népfelkelés.

125. *A népfelkelés szervezése és feladata miben áll?*

Magyar korona országainak 94 honvéd zászlóalj járásában egy-egy I. osztályu népfelkelő gyalog zászlóalj egy-egy pót századdal és egy-egy 2. od. osztályu ily zászlóalj pót század nélkül állíttatik fel. A zászlóaljak és pót századok ugyanazon állománynyal és szervezékkel bírnak, mint a honvéd zászlóaljak.

A népfelkelők alkalmaztatnak mint várőrségi-, helyőrségi- és hadtáp-csapatok; továbbá mint határőrzési és honvédelmi csapatok.

A hadrakelt sereg szervei határozványok.

126. *Hogyan tagozódik a hadrakelt sereg?*

1. Hadosztályokra.
2. Hadtestekre és
3. Hadseregekre; összeállításuk felosztatik gyalog és lovas hadosztályokra.

127. *Miből áll egy tábori hadosztály?*

A hadsereg vagy hadtest kötelékbe követlen beosztott gyalog hadosztály a következő parancsnokságok, csapatok és intézetekből áll:

1. csapat hadosztály parancsnokságból,
2. két gyalog dandár parancsnokságból,
3. 14—16 gyalog vagy vadász zászlóaljból
4. 3 - 4 lovas osztályból,
5. 1 üteg osztály mint hadosztály tüzérség (3 nehéz üteg),
6. esetleg hadmérnöki csapat,

7. 1 vonat század 1 szakasz a podgyász, irodák, a törzs hadiszállásnak folyó és tartalék élelmezési készletét, továbbá a tábori posta és egészségügyi fuvarokat, a 2. és 3. szakasz a tábori élelmezési oszlop készletét szállítja.

8. a hadosztály lőszer telep, mely áll egy gyalog és egy tüzér lőszer oszlopból,

9. a gyalog hadosztály egészségügyi intézetéből, a német lovagrend tábori egészségügyi oszlopával,

10. 2 tábori élelmezési oszlop, azonkívül a csapat élelmezési fuvarok összpontosításánál egy élelmezési osztag a szükséges élelmezési hivatalnokok és legénységgel,

11. törzs csapatok, melyek egy törzs század gyalogságból és egy törzs lovas szakaszból áll.

Az összes rendszeresített állomány egy gyalog hadosztálynak áll 14—16 zászlóaljából, 3—4 század lovasságból és 3 ütegből, ez körülbelül 14,000—16,000 ember, 450—600 lovas, 24 ágyu.

Az élelmezési állomány pedig 16,500 ember és 2500 ló, melyhez a vonat legénysége és körülbelül 400 jármű hozzá számíttatik.

128. Miből áll a lovas hadosztály?

A lovas hadosztály rendszerint áll:

1. a csapat hadosztály parancsnokságból
2. két lovas dandár parancsnokságból,
3. 4 lovas ezredből,
4. 1 lovas üteg osztály mint hadosztály, tüzérség 2 lovagló üteggel,
5. a vonat századból azon célra mint a gyaloghadosztálynál,

6. 1 lőszer kocsis fegyver lőszerrel mely a hadosztály tüzérségnél van beosztva,

7. a lovas hadosztály egészségügyi intézetéből,
8. a tábori élelmezési oszlopból.

A rendszeresített állomány egy lovas hadosztálynál 24 lovas század és 2 ütegből áll, ütközeti állománya 3600 lovas 12 ágyuval, az élelmezési állomány 5400 ember és 5000 ló (a vonat 350 járműből áll).

129. Miből áll egy hadtest alakítása és felszerelése.

A hadsereg kötelékébe tartozó hadtest rendszerint a következő parancsnokságok, csapatok és intézetekből áll:

1. a hadtest parancsnokságból,
2. 2—3 gyalog hadosztályból,
3. a hadtest tüzérségből, állván 1 nehéz és egy könnyű üteg osztályból (4 nehéz és 2 könnyű üteg),
4. a szükséges hadmérnöki és utász csapat osztagokból a hadi hidkészletből, tábori távirda osztagokból és sáncz szerző oszlopokból,

5. 1 vonatszázad és pedig az 1-ső szakasza a főhadiszállás podgyásza, iroda a tartalék élelmezési készlet, a hadműveleti pénztár, és továbbá a tábori posta és távirda járműveit, a 2. szakasza a főhadiszállás és a hadosztály kötelékébe be nem osztott csapatok és intézetek élelmi készleteinek továbbítására.

6. a hadtest lőszer telepből, mely áll egy gyalog- és 2 tüzér lőszer oszlopból.

Egy hadtest harczoló állománya a hadosztályokkal körülbelül 27—30.000 ember, 1200 lovas 96 löveg, az élelmezési állománya körülbelül 40,000 ember 9600 ló.

130. Egy hadsereg alakítása és felszerelése miből áll?

Magasabb rendű seregtestek egy hadsereget képeznek a rendszerinti tagozása áll:

1. a hadsereg parancsnokság a hadsereg vezérigazgatósággal együtt,
2. a hadrend szerint megállapított hadtestek vagy hadosztályok.

3. a szükséges számú tábori vasuti és hadmérnöki csapatok, utász osztagok és hadi hid készletekből,

4. a meghatározott számú 2-od vonalbeli tartalék intézetek.

A törzs csapatok állván 2 törzs gyalog század és 2 törzs lovas szakaszból továbbá:

5. a hadműveleti pénztár, a hadsereg főhadiszállás és a hadsereg vezérigazgatóság valamint a hadsereg parancsnokságnak és hadsereg vezérigazgatóságnak közvetlen alárendelt csapatok pénzsükségleteinek fedezésére.

Magasabb parancsnokságok és törzsek.

131. A hadsereg főparancsnokság hogyan tagozódik?

1. a hadműveleti főhadiszállásra (operierende Hauptquartier),

2. A vezér hadtáp parancsnokságra (General Etappen Kommando).

A hadsereg főparancsnokság személyi állománya a fenforgó viszonyokhoz képest külön határozványok szerint állapítatik meg.

132. A hadsereg parancsnokságnak mi a rendeltetése és ki annak parancsnoka?

A hadsereg parancsnokság a hadsereghez beosztott parancsnokság, hatóságok csapat és intézetek fölött parancsnokol.

A hadsereg parancsnokság vezetésével egy magasabb rangú tábornok (tábornagy, táborszernagy vagy lovassági tábornok bizatik meg és Ő cs. és apostoli kir. Felsége által hadsereg parancsnokká neveztetik ki.

A hadműveleti szolgálatának vezetésére mint segédközeg a hadsereg vezérkari főnöke (Generalstabs Chef der Armee) van hivatva.

133. Hogyan tagozódik a hadsereg parancsnokság?

A hadsereg parancsnokság 2 főcsoportra oszlik:

1. A hadsereg főhadiszállásra (Armee Hauptquartier) a hadműveleti és vezérkari osztálylyal, a vezérkari főnök közvetlen vezetése alatt, továbbá a segédközegekre.

2. a hadsereg vezérigazgatóságra a katonai osztály és hadbiztossággal.

134. Mi a hadsereg vezérigazgatóságának hatásköre?

A hadsereg vezérigazgató, egy altábornagy, vagy vezér őrnagy hatásköre oszlik:

1. Mint a hadsereg parancsnokság közege hivatva van az egyes hadtestekhez nem beosztott másodvonalbeli tartalék intézetek felállítására, mozgására és alkalmazására, valamint a hadsereg hadászati teendőinek legfelsőbb vezetésére nézve működni.

2. Mint a hadsereg parancsnokságnak alárendelt hatóság a készletek beszerzését és utánpótlását eszközölni.

135. Mi a hadtest parancsnokság rendeltetése?

A hadsereg kötelékében álló hadtest parancsnokságok vezetik a parancsnoklást a közvetlen alárendelt csapatok és intézetek felett, valamint a hadtest kötelékébe beosztott hadosztályok fölött, hadtest parancsnokul egy táborszernagy, vagy lovassági tábornok, esetleg altábornagy ő cs. és kir. Felsége által kineveztetik.

A hadműveleti és tisztán katonai szolgálat vezetésére a hadtest vezérkari főnök van hivatva.

136. A hadtest parancsnokság hogyan tagozódik?

A hadtest parancsnoksághoz következő ügyosztályok vannak adva:

1. A vezérkari osztály, a vezérkari főnök vezetése alatt.

2. A hadtest hadbiztosság egy hadtest hadbiztossági főnök vezetése alatt.

A hadtest parancsnokságokhoz tartozó közegek és intézetek képezik a hadtest főhadiszállást.

137. A hadosztály parancsnokságnak mi a rendeltetése?

A hadosztály parancsnokság a csapatok katonai vezényletére, valamint a gazdaságat kezelési szolgálat vezetésére van hivatva.